

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๗/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๒/๒๕๖๘

วันที่ ๒๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง { นายพิเดลิส หรือพิตเดลิส โรตานน่า งวาบูบา ผู้ร้อง
อธิบดีกรมราชทัณฑ์ ที่ ๑
ผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง ที่ ๒
เจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมราชทัณฑ์และเรือนจำกลางบางขวาง ที่ ๓ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายพิเดลิส หรือพิตเดลิส โรตานน่า งวาบูบา (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายพิเดลิส หรือพิตเดลิส โรตานน่า งวาบูบา (ผู้ร้อง) กล่าวอ้างว่า การกระทำของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ (ผู้ถูกร้องที่ ๑) ผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง (ผู้ถูกร้องที่ ๒) และเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมราชทัณฑ์และเรือนจำกลางบางขวาง (ผู้ถูกร้องที่ ๓) ที่ไม่ให้ผู้ร้องติดต่อสื่อสารกับผู้ที่จะแต่งตั้งเป็นทนายความและผู้แทนตามกฎหมาย ยกคำร้องทุกข์ของผู้ร้อง ออกข้อบังคับและนโยบายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขัง และไม่พิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งต่าง ๆ ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้อง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ (๒) และ (๓) มาตรา ๕๐ (๓) (๖) และ (๑๐) มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๖๘

- ๒ -

ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินกรณีไม่ให้ผู้ร้องติดต่อสื่อสารกับผู้ที่จะแต่งตั้งเป็น
ทนายความและผู้แทนตามกฎหมาย และยกคำร้องทุกข้อของผู้ร้อง ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้อง
ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้อง สำหรับกรณีการออกข้อบังคับ
และนโยบายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขัง และไม่พิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งต่าง ๆ ภายใน
ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง เนื่องจากข้อบังคับและ
แนวปฏิบัติเกี่ยวกับผู้ต้องขังไม่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ส่วนกรณีการไม่พิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่ง
ต่าง ๆ ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ดังนี้

๑. การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ไม่ให้ผู้ร้องติดต่อสื่อสารกับผู้ที่จะแต่งตั้งเป็นทนายความและ
ผู้แทนตามกฎหมาย เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องในด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการ
ยุติธรรม ลิดรอนเสรีภาพในการได้รับความช่วยเหลือด้านกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕
มาตรา ๕๐ (๓) (๖) และ (๑๐) มาตรา ๕๓ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๑๓

๒. การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ยกคำร้องทุกข้อของผู้ร้อง ทำให้ผู้ร้องเสียสิทธิในการยื่น
เรื่องราวร้องทุกข์ขอความช่วยเหลือไปยังองค์การนิรโทษกรรมสากล เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ
ของผู้ร้อง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๒) ประกอบพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐
มาตรา ๔๓ กฎกระทรวงการร้องทุกข์ การยื่นเรื่องราวใด ๆ หรือการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาของผู้ต้องขัง
พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๒ และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง
(ข้อกำหนดแมนเดลา) ข้อ ๕๖ (๓) และข้อ ๕๗ (๓)

๓. การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓ เกี่ยวกับการออกข้อบังคับและนโยบายจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของผู้ต้องขัง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๕๐ (๓) (๖) และ (๑๐)
มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒ (๕)
มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง และข้อกำหนดแมนเดลา ข้อ ๑ ถึงข้อ ๕ และข้อ ๓๖
ถึงข้อ ๔๙

- ๓ -

๔. การกระทำของผู้ร้องที่ ๑ ที่ไม่พิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งต่าง ๆ ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๒) ประกอบพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง

๕. การกระทำของผู้ร้องที่ ๓ ที่มีคำสั่งลงโทษทางวินัยผู้ร้องฐานจงใจทำให้ผู้อื่นหรือกิจการเรือนจำเสียหาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ (๒) และ (๓) มาตรา ๕๐ (๓) (๖) และ (๑๐) มาตรา ๕๓ ประกอบพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙ วรรคสาม และมาตรา ๔๖ กฎกระทรวงการร้องทุกข์ การยื่นเรื่องราวใด ๆ หรือการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาของผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๒ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๔ (๔) (๕) และ (๘) ข้อกำหนดแมนเดลา ข้อ ๕๖ (๓) และข้อ ๕๗ (๒) และการลงโทษทางวินัยดังกล่าวมีลักษณะเป็นการลงโทษด้วยวิธีโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม และละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ร้องอย่างไม่เป็นธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสี่ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๕ (๒) และ (๔) และ มาตรา ๖

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้ โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ทราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ และให้นำความในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

- ๔ -

และวรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาล ตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระ อันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่า เป็นกรณีต้องห้าม ตามมาตรา ๔๗ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา” และมาตรา ๔๗ บัญญัติว่า “การใช้สิทธิยื่นคำร้อง ตามมาตรา ๔๖ ต้องเป็นการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของ หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมีใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่ง อย่างไม่ใด ดังต่อไปนี้ ... (๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้อง หรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ...”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสาม กรณีที่ไม่ให้ผู้ร้องติดต่อสื่อสารกับผู้ที่จะแต่งตั้งเป็นทนายความและผู้แทน ตามกฎหมาย ยกคำร้องทุกข้อของผู้ร้อง ออกข้อบังคับและนโยบายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขัง และไม่พิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งต่าง ๆ ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เป็นการละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพของผู้ร้อง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ (๒) และ (๓) มาตรา ๕๐ (๓) (๖) และ (๑๐) มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๖๘ ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ แม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือแม้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการ แผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ยุติเรื่อง อันทำให้ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรง ต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม ส่วนกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ลงโทษทางวินัย ผู้ร้องฐานจงใจทำให้ผู้อื่นหรือกิจการเรือนจำเสียหาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ (๒) และ (๓) มาตรา ๕๐ (๓) (๖) และ (๑๐) และมาตรา ๕๓ ไม่ปรากฏว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖

- ๕ -

วรรคหนึ่ง ประกอบกับข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า การกระทำของผู้ถูกร้อง ทั้งสามเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย หากผู้ร้องเห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ผู้ร้องอาจใช้สิทธิ ทางศาลได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๒) ซึ่งมาตรา ๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ดังนั้น ผู้ร้องไม่อาจยื่น คำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

- ๖ -

(คำสั่งที่ ๗/๒๕๖๘)

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจิรนิติ หะวานนท์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนภดล เทพพิทักษ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดม รัฐอมฤต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุเมธ รอยกุลเจริญ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ